

OKŁADAĆ (112) *vb impf*

o oraz oba a jasne.

inf okładać (37). ◇ *praes 1 sg* okładam (7). ◇ *3 sg* okładą (11). ◇ *3 pl* okładają (5). ◇ *praet 3 sg m* okładął (1). ◇ *3 pl subst* okładały (1). ◇ *fut 2 sg m* będziesz okładął (5). ◇ *3 sg m* będzie okładął (1). ◇ *imp 2 sg* okładaj (42). ◇ *part praes act* okładając (2).

Sł stp brak, Cn notuje, Linde XVII – XVIII w.

1. *Kłaść coś dookoła czegoś i może na coś; circumponere Calep, Cn; circumaggerare Cn (10) : Circumpono – Okładam. Calep 198b.*

okładać co czym (2): CHłopa w fkrzyni rytego w kościoł wżrotowali/ Skło mu w pierśi wprawiwłzy/ zmártwywłtaniem zwáli. Bábý go gomołkami iáycy okładáły/ Kiedy w ono zwierciádło w fwiétá cáłowáły. *RejFig Bb5v; CzechEp 81.*

okładać czym (4): Suffarcino, Podkáfuyę/ fzmáćiskámi okładam. *Mącz 427c. Cf okładać co czym, Zwrot.*

Zwrot: »okładać burdami« = obarczać ciężarami (1): Gravo, Obciążam/ okładam burdami. *Mącz 149c.*

Przen [czym] (2) :

Zwrot: »cieniem okładać« = ociemniać, zaciemniać (1): Inumbro, Opaco, et umbra tego – Czieniem okładam. *Calep 560a.*

a) *Nakładać zbyt uciążliwe obowiązki [kogo] (1) :* żebyłmy nowotnym á iefczze też flábým folgowác wmieli: nie okładájąc ich tym czegoby zaráz znośić nie mogli. *CzechEp 169.*

a. *Przybijać lub przyszywać coś dookoła czegoś (3) :* Praetexto – Koło kraiow okładam lamuję. *Calep 843a.*

okładać co (2): Limbolarius, Kráwíec który bramuye á okłáda fzáty. *Mącz 193d. Cf okładać co czym.*

okładać co czym (1): Subscus, Liłtwá ktoremi dile/ tárćice ták ná dłuž yáko y przek fpułzczáją y skrzynie okładáją. *Mącz 426b.*

2. *Kłaść na czymś warstwę czegoś, owijać czymś, smarować, przypisywać (99) :*

okładać czym (4): Incero – Obwofzczam woskiem okładam. *Calep 518b. Cf okładać co czym.*

okładać co czym (3): FalZioł IV 35b; Pabulari frutices fimo, Szczepy gnoyem okładác. *Mącz 272a; BielSpr 74v.*

W charakterystycznych połączeniach: okładać siodła, szczepy, okładać gnojem, woskiem, ziemią.

Zwrot: »plastrem okładać« = szczepić drzewa sposobem emplastrowania (1): Emplastro – Obwiezuję, [!] fzczepij, plałtrem okładam. *Calep 361b.*

Przen [kogo czym] (2) : (marg) Probá kto iest Christiáninem, morderzli, czyli mord ćierpiący? (–) Tenli co prześláduie/ infyguię/ krwie prágnie bliźnie^{go} [...] ? Czyli ktory nie życząc nikomu nic złego/ pobożności fwey pilnując/ woli to sam od infzego ćierpieć/ niż kogo tym okładác y w to złe wdáwác? *CzechEp 25.*

Zwrot: »zewsząd okładać« (1): Niechżeć tedy będzie cześć y chwałá wiecznie Pánie Iezu Kryłte/ zá ták niewymowne z lálki twey fwiétey nam fpráwione dobrodzyeyftwá twoye/ ktoremi nas ze wżąd práwie okładác á nápełniác raczyłz *RejPosWstaw 22v.*

a. Robić okłady lecznicze (92) : Zołć wołowa pomaga na piżczenie w wśzu/ gdy z bawełną okłada *FalZioł* IV 5c, I 66a, 89c; Ná Dymioná rumnowy oleiek służy/ gdy nim pomázuią/ álbo nátlukfzy rofchodniku fok s niego wyćifni/ á w nim chuftę maczáiác okłáday. *SienLek* 119, 177v.

okładać kogo (1), co (59): Theż biegunkę czyrwoną zařtanawia gdy thym zieleń brzech będziefz okładał *FalZioł* I 95b; Też řtłucz to kwiecie s řadłem kaczem á bolączki thwarde okładać *FalZioł* I 154b; LActuczana wodka w gorączkach iefť nalepřza/ gdy ią pije y maczáiác w niey chuftę iaką okłada głowę y řkronie *FalZioł* II 7c; Wezmi otrąb żytnych á vpal ie w řkorupie nowej/ Potym zetrzy á rozpuřć/ okładay mieřtce řpalone *FalZioł* V 113v, I 15c, 20d, 25c [2 r.], 32c, 47a (37); á wwierćawřzy miętki z octem głowę mu okładay *SienLek* 51; Ná to wårzyc řzálwią ogrodną w winie á tą ony mieřtca zaráżone okładáć. *SienLek* 62v; Popioł z iářtkołek palonych z miodem zmieřzawřzy/ gdy nim gárdło okłada/ wřzelki wrzod gárdłowy zbiera y leczy. *SienLek* 81v, 51, 54, 56v, 86v, 120v (21); *Oczko* 17, 18.

okładać około czego (1): *FalZioł* I [115²]b cf »plastr okładać«.

okładać komu [w tym: sobie (4)] (11): tym dziecięciu brzech řtwardziały okładać *FalZioł* I 62d; á okładay řobie tym krzyże y dymiona *FalZioł* I 90b; Też na to wwarzwyřzy w oczcie gnoiu kurzego/ okładayze mu gefto á ciepło obwięzuiąc. *FalZioł* IV 23b, I 25b, c, 32c, 144b; *SienLek* 51, 54, 175v, 182v.

okładać na co (3): tym zieleń okładay ciepło dymiona y na mieřtce tajemne *FalZioł* I 20d; řthego plařtr vczynić á okhładać na ociekłofć oczu/ na bolączki/ y na řkażone rany y na wrzody *FalZioł* I 87c, I 70d.

okładać czym (55): dzieci timi ziołi okładać *FalZioł* I 64a; też możeř tym zieleń ciepło okładać macicę. *FalZioł* I 84a; tym řie mazać á liřciem babczanym z wierzchu okładać. *FalZioł* I 142c; gdy řie komu noga zapali z řiniałą czyrwonofćią/ thedy tym kwasem okładay *FalZioł* III 42d, I 15c, 20d, 25b, c, 32c (29); liřciem mákowym řkronie okładáia. *SienLek* 56v; Mieřtca řtłuczone á řinné/ wodnym iemiołem okładay *SienLek* 148, 51, 53v, 54, 62v, 81v (24); A iř przy tákich deřcenřách [...] guzy twárdé/ miéyřca opuchlé/ á náćiekłé bywáia/ té błotem iáko rzeczą pożyteczną/ okładáć řyę godzi *Oczko* 17, 18.

okładać nad czym (1): gdi tak że na řędzwi/ na řono, y nad řone^m będziefz okładał *FalZioł* I 70d.

W charakterystycznych pořczeniach: okładać dziecię; okładać dziecięciu; okładać bolączki twarde, brzech (6), cycki, członek tajemny, członek wywiniony, czoło (3), dnę nożną, dymiona (6), gardło (3), głowę (7), krczycę, krzyże (2), řędzwi (2), řono, macicę (4), miejsce [jakie] (10), nyrki, puchlinę, rany głowne, sadzel (zły) (3), serce (2), skronie (5), stawy spuchłe, szyję, żołqdek; okładać około wrzodow; okładać na řędzwi, na miejsce tajemne, na ociekłofć oczu; okładać błotem, ciastem, gąřzczem, kwasem, liřciem [jakim] (2), mięsem, miodem, rakami, zieleń (8), ziemią.

Zwroty: »ciepło okładać« [szyk zmienny] (9): to zieleń rozmoczyřzy w winie á przigrzać go przed ogniem/ á tak tim ciepło głowę okładać *FalZioł* I 141d, I 20d, 32c, 84a, 101a, 142d, V 75v; Dobrze też řzyię ciepło okładáć/ gdy ią kurcz řamie *SienLek* 143, 150.

»plastr, plastrem okładać« (1:1): y około wrzodow ciało roziadaiących plastr then okładać *FalZioł* I [115²]b; Potym/ to błoto kładąc przez dni kilkanaście/ ząwždy w wánnie omywáią/ á z niéy wychodząc/ máściámi miękczą/ álbo plastry okládáią *Oczko* 18.

Przen [co czym] (1) : Ale ią [duszę] ćirpliwością trzy iáko piołunem/ Potym powficiagliwością połyń by háłunem. Cnotą miáfto chłodnego okładay ią wżędzy/ By fie nie zápaliká w ony pirwfe błędy. *RejWiz* 79.

3. *Zadawać częste ciosy. uderzać, gdzie popadnie* [czym] (3) : Szpetnie więc przed tym Bąkiem tu pogáni [tj. *Tatarzy*] ięczą. Bo tak ich mężnie płoza [...] Rohátyną okłada *PaprPan* Bb, Bbv.

okładać kogo po czym (1): Dobrze tego doználi po nim kołpacznicy [tj. *Tatarzy*]/ Gdy ich száblą okłádał po łbu po vżicy. *PaprPan* Z3v.

Formacje współrdzenne cf **KŁAŚĆ**.

Cf **OBKŁADAĆ, OKŁADAJĄCY, OKŁADANIE, OKŁADANY**

LWil